

Hr Lauri Läänemets
Siseministeerium
info@siseministeerium.ee

Teie 04.03.2024 nr 1-6/2917-1

Meie 12.04.2024 nr 1-11/24/2286

Välismaalaste seaduse ja teiste seaduste
muutmise seaduse (rändemenetluste
tõhustamine) eelnõu kohta arvamuse avaldamine

Austatud minister

Täname Teid võimaluse eest anda arvamus välismaalaste seaduse (VMS) ja teiste seaduste
muutmise seaduse (rändemenetluste tõhustamine) eelnõu kohta.

Töötukassal leiab, et eelnõu vajab täpsustamist alljärgnevas:

1. Eelnõu § 1 punktides 48 ja 49 muudetakse VMS § 177 töötukassa loa andmise sätteid.

1.1. Eelnõu § 1 punktis 48 sätestatakse VMS § 177 lõikes 5, et töötukassa keeldub
töötukassa loa andmisest, kui:

- välismaalast arvestatakse sisserände piirarvu täitumise arvutamisel;
- töötukassa loa taotluse kohta otsuse tegemise päeval on selle aasta sisserände piirarv
täitunud ja
- järgmise aasta sisserände piirarvu kehtestamiseni on üle kuue kuu.

Eelnõu § 6 lõike 1 kohaselt on kavas nimetatud säte jõustada 01.06.2025. Muudatus on
oluline, et töötukassa ei peaks andma välja lube töökoha täitmiseks välismaalasega
olukorras, kus jooksva aasta sisserände piirarv on täitunud. Samas ei ole töötukassal
võimalik kavandatud muudatust rakendada enne eelnõu § 1 punktis 49 kavandatud
muudatuse jõustumist ja vastava andmevahetuse loomist Politsei- ja Piirivalveameti (PPA)
infosüsteemiga.

VMS § 177 lg 1¹ kohaselt ei ole töötukassa poolt tööandjale töökoha välismaalasega
täitmiseks antav luba seotud välismaalase isikuga ning see antakse ühe või mitme töökoha
täitmiseks välismaalasega Eestis registreeritud tööandja juures. Kuna töötukassa ei anna
luba konkreetse isiku kohta, puudub meil teave, kes on välismaalane, kellele elamisluba
taotletakse ja kas teda on arvestatud sisserände piirarvu täitumise arvutamisel. Samuti ei ole
meil võimalik eristada neid isikuid, kes vahetavad tööandjat ja seetõttu on juba sisserände
piirarvu täitumisel arvestatud. Nimetatud sätte 2029. aastast varasem jõustamine eeldaks
töötukassast loa taotlemise protsessi ja seda reguleeriva määruse muutmist selliselt, et
tööandja taotlus töötukassale oleks isikupõhine ja sisaldaks isiku identifitseerimist
võimaldavad andmeid ning andmeid tema senise viibimise aluse kohta.

Eeltoodu alusel teeme ettepaneku muuta eelnõu § 6 lõiget 4 ja lisada sinna viide eelnõu § 1 punktile 48 (jõustumisajaga 01.01.2029).

1.2. Eelnõu § 1 punktis 49 sätestatakse PPA ja töötukassa andmevahetuse õiguslikud alused VMS §-s 177:

- lõikega 6 nähakse ette, et töötukassa esitab PPA-le päringu peale andmed töötukassa loa nõude täitmise kohta, ja
- lõikega 7, et PPA esitab töötukassale päringu peale andmed välismaalase Eestis töötamise kohta.

Seletuskirja kohaselt esitab muudatuse tulemusena tööandja edaspidi töötukassa loa taotluse töötukassale PPA elektroonilise kanali kaudu. See tähendab ühtlasi, et tööandja ei pea töötukassa luba enam ise eraldi hiljem PPA-le edastama, vaid PPA saab vajalikud andmed tänu elamislubade ja töölubade registri ja töötukassa andmekogu andmevahetusele. Samas eelnõus olevast VMS § 177 lg 6 ja 7 seda selgelt välja toodud ei ole ja on ebaselge, mis viisil, mis andmeid ja mis järjestuses andmeid vahetatakse. Samuti ei nähtu lõike 7 sõnastusest, mis andmeid välismaalase Eestis töötamise kohta peaks PPA töötukassale esitama.

Teeme ettepaneku vahetada lõigete 6 ja 7 järjestus ja sõnastada järgmiselt:

„49) paragrahvi 177 täiendatakse lõigetega 6 ja 7 järgmises sõnastuses:

„(6) Politsei- ja Piirivalveamet esitab infosüsteemide andmevahetuskihi kaudu Eesti Töötukassale tööandja käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud loa taotluse andmed.

(7) Eesti Töötukassa esitab Politsei- ja Piirivalveametile infosüsteemide andmevahetuskihi kaudu andmed Eesti Töötukassa loa kohta.“;

1.3. Samuti palume seonduvalt eelnevaga lisada eelnõu rakendusaktide kavanditesse majandus- ja infotehnoloogiaministri 22.12.2023 määruse nr 69 töötukassa andmekogu põhimääruse täiendamine elamislubade registrist töötukassale edastatavate andmete osas.

2. Eelnõu § 1 punktis 55 täiendatakse VMS § 210² lõiget 1 punktidega 4 ja 5 püsivalt Eestis elama asumiseks tähtajalise elamisloa andmise lisatingimusi nõuetega:

- 1) läbida kohanemisprogramm ja
- 2) osata eesti keelt vähemalt A2-tasemel.

Eelnõule lisatud rakendusaktide kavandites on kavas Siseministri 13. augusti 2014. aasta määruse nr 34 „Kohanemisprogramm“ muutmine ning selle § 7 lõike 4 esimene lause sõnastatakse järgmiselt:

„Isikul puudub õigus osaleda moodulis või keeleõppes, mille ta on juba läbinud, või kui ta on viimase viie aasta jooksul osalenud Eesti Vabariigi riigieelarvest rahastatud või kaasrahastatud vajaliku taseme eesti keele õppes.“.

Kuna töötukassa rahastab tööturumeetmete osutamisel nii töötute kui ka töötavate inimeste eesti keele koolitusi ning toetab tööandjaid oma töötajate eesti keele oskuse arendamisel, siis palume täpsustada, mis koolitusi on eelnimetatud sättes mõeldud. Juhul, kui arvesse võetakse ka töötukassa võimaldatud koolitused ja selleks on vajalik luua andmevahetus töötukassa andmekoguga, siis peaks see kajastuma ka eelnõus või vastavates rakendusaktides.

3. Eelnõu seletuskirja punktis 1.1 on muuhulgas märgitud, et „riigiasutuste andmevahetus ei ole tõhus, sest neil ei ole võimalik vahetada omavahel automaatselt andmeid, vaid üksnes teabenõude alusel e-posti teel krüpteeritult või üle infosüsteemide andmevahetuskihi (edaspidi X-tee) läbi MISP2-keskkonna“. Töötukassale teadaolevalt ei ole kavas muuta eelnõuga sätestatud andmevahetusi täielikult automaatseks, vaid uus süsteem võimaldab vahetada andmeid infosüsteemide vahel. Palume seletuskirja selles osas täpsustada ja jätta eeltoodud tekstist välja sõna „automaatselt“.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Reelika Leetmaa

juhatuse liige

juhatuse esimehe ülesannetes

Katrin Liivamets Katrin.Liivamets@tootukassa.ee

Karin Andre Karin.Andre@tootukassa.ee

Ira Songisepp ira.songisepp@tootukassa.ee